

สภาพทางสังคม

๑. ฟิลิปปินส์และระบบชนชั้นในสังคม

ก่อนสเปนเข้ามามีอำนาจในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ สังคมฟิลิปปินส์ยังเป็นสังคมที่มีพวกทาสอยู่ เมื่อสเปนเข้าปกครองก็ได้นำมาเป็นการ เพื่อเลิกลัทธิระบบทาสในสังคมเสีย กษัตริย์แห่งสเปนทรงตรากฎหมายกำหนดให้ลูกทาสทั้งหลายเป็นไทแก่ตัว หลังจากปี ๑๕๘๘ ห้ามมิให้ประชาชนมีทาสอีกต่อไป และในปี ๑๕๙๑ ประมุขฝ่ายคริสต์จักรได้ทรงตราข้อบัญญัติห้ามมิให้ชาวสเปนนำชาวฟิลิปปินส์มาเป็นทาส หรือยินยอมให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นทาสต่อไป จากกฎหมายและข้อบัญญัติดังกล่าว ทำให้จำนวนทาสมีจำนวนน้อยลง และค่อย ๆ หดไป^๑ แต่กระนั้นก็คือ สภาพสังคมในสมัยนี้ยังมีส่วนคล้ายคลึงสมัยก่อนที่สเปนเข้ามามีอำนาจอยู่ดี กล่าวคือแม่พวกทาสจะหมดไป แต่ความสัมพันธ์ระหว่างพวกทาสและชนชั้นอื่นได้เปลี่ยนลักษณะมาเป็นรูปของการ เป็นหนี้ และการทำงานเพื่อชดเชยหนี้แทน ทั้งนี้เพราะพวกชาวนาอิสระ โดยเฉพาะในเขตลูซอนกลาง ต้องเสียอิสรภาพและเปลี่ยนฐานะมาเป็นผู้เช่าที่ดิน และเมื่อเวลาผ่านไป พวกเสี้ยนก็กลายเป็นผู้เช่าที่ดิน ที่ต้องเสียค่าเช่าโดยการ แบ่งผลผลิตของตนให้แก่เจ้าของที่ดิน (Share tenants) นอกจากความสัมพันธ์ในฐานะเจ้าของที่ดินและผู้เช่าที่ดินแล้ว ชาวนาผู้เช่าที่ดินซึ่งเป็นชนชั้นต่ำในสังคมยังคงพึ่งพาเจ้าของที่ดิน ในรูปของการ ขอความช่วยเหลือจากเจ้าของที่ดินซึ่งเป็นชนชั้นสูงในสังคม และยากที่ชนชั้นสูงจะปฏิเสธการขอร้องดังกล่าว เพราะการปฏิเสธจะทำให้ชนชั้นต่ำเกิดความไม่แน่ใจในความเสียสละ และการช่วยเหลือของชนชั้นสูงที่มีต่อพวกตน และในทำนอง

^๑ Fernández, *op.cit.*, p. 81.

เดียวกัน การปฏิเสธจะทำให้ชนชั้นสูงเกิดความไม่มั่นใจในสถานภาพและบทบาทของตนในสังคม ทั้งนี้เพราะชนชั้นสูงและชนชั้นต่ำต่างก็หวังที่จะมีบทบาทในสังคมที่เหมาะสมกับสถานภาพของตน^๒ นอกจากนั้น เจ้าของที่ดินที่ควบคุมการเช่าที่ดินด้วยตนเอง อาจจะทำให้ผู้เช่าที่ดินช่วยเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร ช่วยซ่อมแซมบ้าน และอาจจะมีการจ่ายค่าตอบแทน ความสัมพันธ์เช่นนี้เป็นการสร้างค่านิยม (goodwill) ให้เกิดขึ้นระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่า ทำให้ผู้เช่าที่ดินยอมรับฐานะการเป็นผู้นำ และเป็นผู้มีอำนาจของเจ้าของที่ดิน^๓

สมัยสเปนครองชนชั้นในสังคม พอแบ่งได้ดังนี้^๔ คือ

ชนชั้นสูง ไคแกชาวสเปนและชาวยุโรปอื่น ๆ ชนชั้นสูงที่เป็นชาวสเปนจะทำหน้าที่ปกครองบ้านเมือง และผูกขาดการบริหารการมีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง และมักเป็นเจ้าของที่ดินรายใหญ่ ๆ

ชนชั้นกลาง ไคแกพวกลูกครึ่งจากการผสมระหว่างพวกต่างชาติกับชาวพื้นเมืองลูกครึ่งสเปน (Spanish mestiz)

มีน้อย ส่วนใหญ่เป็นลูกครึ่งจีน พวกนี้มีฐานะเป็นชาวฟิลิปปินส์

^๒ Alvin H. Scaff, The Philippine Answer to Communism (3d ed.; California : Stanford University Press, 1964), pp. 87 - 89.

^๓ John J. Carroll, Changing Patterns of Social Structure in the Philippines (Quezon City : Ateneo de Manila University Press, 1968), p. 23.

^๔ จ. โชชิพันซ์, ประวัติศาสตร์ การปกครองและการเมืองของสาธารณรัฐแห่งฟิลิปปินส์ (พระนคร : แพรวพิทยา, ๒๕๑๒), หน้า ๘๗. และ Jules Archer, Philippines Fight for Freedom (London : Collier-Macmillan Limited, 1970), pp. 6 - 13.

เนื่องจากพวกลูกครึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าชาวพื้นเมือง
ทั่ว ๆ ไป ดังนั้นพวกนี้จึงพยายามยกฐานะของตนในสังคมให้
เท่าเทียมกับชาวสเปน พวกนี้มีโอกาสรับราชการ และมี
ความทะเยอทะยานที่จะพัฒนาประเทศ ให้พ้นจากอำนาจและ
อิทธิพลของสเปน

ชนชั้นต่ำ ไฉนผู้ชาวพื้นเมือง ซึ่งส่วนมากเป็นพวกเชื้อที่ดินเพื่อทำการ
เพาะปลูก พวกนี้ไม่มีบทบาทในการปกครองแต่อย่างใด

ปัจจุบันลักษณะชนชั้นทางสังคมยังคงปรากฏอยู่ ที่เห็นได้ชัดแจ่มก็คือชนชั้นสูง
มีอยู่ประมาณร้อยละ ๒.๕ และชนชั้นต่ำมีอยู่ประมาณร้อยละ ๘๖ การแบ่งชั้นก็
พิจารณาจากฐานะความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic wealth)
เป็นสำคัญ แต่ในบางท้องถิ่นก็พิจารณาตามขนาดที่ดินที่ถือกรรมสิทธิ์ อันเป็นผลมา
จากความไม่เป็นธรรมในการให้สิทธิถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินในสมัยสเปนปกครอง ทำให้
บางครอบครัวมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์มากเกินไป และบางครอบครัวก็มีน้อยหรือเป็น
เพียงผู้เช่าที่ดิน หรือเป็นกรรมกรในไร่นา^๕ ชนชั้นสูงในปัจจุบันก็คือทายาท
ของบรรดาเจ้าของที่ดินในสมัยสเปนปกครอง ซึ่งปัจจุบันได้แก่ผู้นำของประเทศ
ส่วนชนชั้นต่ำก็ได้อทายาทของผู้เช่าที่ดินในสมัยสเปนปกครอง เช่นกัน ชนชั้นนี้ยังคง
มีอาชีพเป็นกรรมกรผู้ไ้แรงงาน และเป็นกรรมกรในไร่นาเช่นเดิม เพราะไม่

^๕ John T. Mc Alistep, Jr. (ed.), Southeast Asia the
Politics of National Integration (New York : Random House Inc.,
1973), p. 293.

สามารถยกระดับมาตรฐานการครองชีพของตนให้สูงขึ้น ทั้งยังต้องขอความช่วยเหลือจากชนชั้นสูงอยู่ตลอดเวลา^๖ การที่โครงสร้างสังคมยังคงดำเนินไปในลักษณะเดียวกับในสมัยเป็นอาณานิคม ทำให้สภาพสังคมมีลักษณะที่ชนทุกชั้นในสังคม ต่างมีความรู้สึกว่าคุณมีสถานภาพที่แน่นอนในการลำดับชั้นทางสังคม ซึ่งมีผลมาจนถึงปัจจุบัน ในข้อที่ว่า ผู้มีฐานะเป็นชนชั้นสูงเท่านั้นที่ถูกคาดหวังในการปกครองประเทศ ส่วนนักธุรกิจชาวจีนประสบความสำเร็จทางธุรกิจ แม้จะมีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง แต่ชาวจีนเหล่านี้ไม่สามารถมีอิทธิพลทางการเมืองโดยตรง แต่ใช้อิทธิพลทางการเงินที่มีอยู่สนับสนุนนักการเมืองที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม^๗

อย่างไรก็ตาม พฤติการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ในสังคมต่าง ๆ ยังยืนยันให้เห็นการใช้ทรัพย์สินหรือความร่ำรวย เป็นรากฐานของการมีฐานะสูงในสังคม และในแทบทุกสังคมต่างก็ยังคงยอมรับว่า ทรัพย์สินเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดฐานะของบุคคลในสังคม^๘ ในกรณีของฟิลิปปินส์ ประวัติศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่าเงินหรือฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสำคัญอย่างมากและเป็นรากฐานของผู้มีเกียรติ (Basis of prestige ranks) และมีอำนาจในสังคม เพราะโดยทั่วไป ผู้มีเกียรติสูงจะต้องมีเงิน มีการศึกษา มีอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงิน

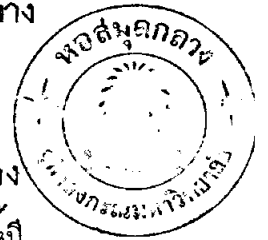
006626

^๖ Francis Senden and Mina Ramirez, 'Post-War Social Change in the Philippines, "Asia Pacific Quarterly, 4 (1972), 7.

^๗ Frank H. Golay, The Philippines : Public Policy and National Economic Development (New York : Cornell University Press, 1961), p. 27.

^๘ Robert A. Nisbet, The Social Bond : An Introduction to the Study of Society (New York : Alfred A. Knopf Inc., 1970), pp. 187 - 189.

ซึ่งสามารถบันดาลให้ผู้นั้นเป็นเจ้าของสามารถแสวงหาสิ่งที่ต้องการได้โดยสะดวก และเงินทำให้มีโอกาสในการศึกษามากขึ้น เมื่อมีการศึกษาสูง ก็ยังมีเกียรติมาก เพราะมีเงินเป็นปัจจัยสนับสนุน แม้ว่าเงินจะคงมีบทบาทในการกำหนดชั้นและพฤติกรรมของบุคคลในสังคมก็ตาม แต่การที่สังคมในเมืองประชาชนมีโอกาสสำหรับการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Mobility) มาก ผู้ที่มีฐานะยากจน มีการศึกษาและฉลาดก็อาจแสวงหาอำนาจได้ เมื่อมีอำนาจก็จะสามารถยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของตนได้

การเปลี่ยนแปลงในแบบแผนของพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางเศรษฐกิจและผลสะท้อนจากระบบการศึกษาในระบอบอเมริกาเข้าปกครอง ทำให้ชนชั้นกลางมากขึ้น และเป็นชนชั้นกลางที่อเมริกาได้ปลูกฝังความคิดในแนวทางประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นรากฐานเสริมให้ประชาธิปไตยมั่นคง นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงและขยายตัวของแบบแผนทางเศรษฐกิจ ได้จำกัดความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นในแบบเก่า ๆ แรงงานที่เพิ่มขึ้นได้เรียนรู้ในการหาและสร้างความมั่นคงให้แก่ตนโดยอาศัยสหภาพแรงงาน (Labour Union) และระดับการศึกษาก็มีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์แบบเก่า เพราะการศึกษาทำให้มีความนับถือตนเอง (Self - respect) มีความเชื่อมั่นตนเอง (self confidence) สิ่งเหล่านี้จะทำให้สมาชิกกรอกรัวแยกตัวออกจากชนชั้นเดิม นอกจากนี้การศึกษายังทำให้มีโอกาสที่จะเลือกประกอบอาชีพตามความพอใจ ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมในระดับสูง ลักษณะดังกล่าวข้างต้นจะทำให้เกิดชนชั้นกลางมากขึ้น และมากพอที่จะเชื่อมความแตกต่างระหว่างมวลชนในชนบทกับผู้มีความคิดสมัยใหม่ จะช่วยลดความแตกต่างระหว่างชนชั้นที่มีอยู่ในสังคมให้ลดน้อยลง จะช่วยให้รากฐานของประชาธิปไตยมั่นคงยิ่งขึ้น

๒. วัฒนธรรม ศาสนาและพฤติกรรมทางการเมือง

พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เรานั้น หากปล่อยให้ไปเป็นไปตามสัญชาตญาณเสมอไปไม่ แต่บรรดาพฤติกรรมต่าง ๆ นั้น ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากปฏิกิริยาของพฤติกรรมปกปิด และพฤติกรรมเปิดเผยของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งเป็นแบบอย่างที่ควบคุมความเป็นอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในรูปของสังคม เพื่อให้มนุษย์ได้รับความสำเร็จในความต้องการทางสังคม^๘ พฤติกรรมทางการเมืองในประเทศต่าง ๆ ต่างก็ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมในประเทศนั้น ๆ ในสังคมทิวลิปินส์ พฤติกรรมทางการเมืองนอกจากจะได้รับอิทธิพลทางเศรษฐกิจแล้ว วัฒนธรรมและศาสนายังมีส่วนเข้ามากำหนดพฤติกรรมเหล่านี้ด้วย

๒.๑ การอบรม จากสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่เก่าแก่ที่สุด และเป็นรากฐานของระบบสังคมทั้งหลาย ทั้งยังเป็นสถาบันสังคมสถาบันแรกที่หล่อหลอมและอบรมให้สมาชิกของครอบครัวได้ทราบถึงฐานะตำแหน่ง บทบาท นอกจากนี้ ก็ให้สมาชิกยอมรับ และอยู่ในขอบเขตของวัฒนธรรมของแต่ละสังคม^{๑๐} โดย

---

^๘ เกษม อุทยานิน, สังคมวิทยา (พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๐๖) หน้า ๑๐๓. และ ทิทยา สุวรรณะชญ, "สังคมวิทยา จิตวิทยาสังคมและมานุษยวิทยา" สังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ ๒ แก้ไขเพิ่มเติม พระนคร : โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์, ๒๕๐๕), หน้า ๒๖๘.

^{๑๐} เรื่องเดิม, หน้า ๒๗๔ - ๒๗๕.

เฉพาะในสังคมเกษตรกรรมหรือสังคมที่กำลังพัฒนา ครอบครัวจะเป็นสถาบันที่มีบทบาทในสังคมอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าในด้านศาสนา การปกครอง การศึกษา หรือการเศรษฐกิจ^{๑๑} ฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม ครอบครัวจึงมีบทบาทและส่วนร่วมในการอบรมสมาชิกของสังคม ให้อยอมรับในวัฒนธรรมของสังคม ที่มีลักษณะขัดแย้งกับวัฒนธรรมทางการเมือง กล่าวคือ ฟิลิปปินส์มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย แต่ในสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันหลักของสังคมกลับมีลักษณะของอำนาจนิยม (Authoritarian Home) ที่ถูกกำหนดโดยวัย และสถานภาพของสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวถูกสั่งสอนให้เชื่อฟังและเคารพผู้ที่มิอาวุโส ยอมรับว่าการตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ เป็นเรื่องของผู้ใหญ่ และต้องเรียนรู้ว่าการกระทำสิ่งใดเกินหน้าผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ต้องห้าม^{๑๒} ดังนั้นแม้ว่าความเป็นอยู่ในครอบครัวจะอบอุ่น ปลอดภัย และตนเป็นที่ยอมรับในครอบครัวก็ตาม แต่เด็กก็เติบโตท่ามกลางการถูกสั่งสอนให้ยอมรับในอำนาจ ให้อำนาจเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Authority is right) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท บุตรไม่เคยมีปัญหาหรือข้อสงสัยในอำนาจของบิดามารดาและผู้ที่มีอาวุโสกว่าตน ผู้อ่อนวัยกว่าจึงต้องให้ความเคารพนับถือ และรับฟังคำสั่งของผู้อาวุโสอย่างเคร่งครัด โดยไม่อาจคัดค้านอำนาจ คำสั่งเหล่านั้น แม้ว่าตนจะพนัยเด็กมาแล้วก็ตาม^{๑๓}

^{๑๑} Chester Hunt, Social Aspects of Economic Development (New York : McGraw-Hill Book Co., 1966), p. 11.

^{๑๒} Gladys Zabilka, Customs and Culture of the Philippines (Tokyo: Charles E Tuttle Co. Inc., 1970), pp. 143 - 144.

^{๑๓} Willis E. Sibley, "Filipino Culture and ~~Filipino~~ Politics : A Preliminary Anthropological," Southeast Asia Quarterly, (1967), 6. and Pacifico D. Dumandan, The Government of the Philippines (Manila : Abiva Publishing House, 1954), p. 132.

เมื่อถึงวัยเด็กต้องเข้าศึกษาในโรงเรียน การอบรมได้เน้นให้เด็กเข้าใจถึงค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตย เช่น เสรีภาพ ความคิดริเริ่ม ความเชื่อมั่นในตนเอง แต่เด็กก็อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต้องการรักษาลักษณะอำนาจนิยมไว้ กล่าวคือผู้บริหารโรงเรียนจะอาศัย กฎ ระเบียบของโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการรวมอำนาจ (concentrate) การบริหารไว้แต่เพียงกลุ่มเดียว^{๑๔} ดังนั้นกิจกรรมบางอย่างเช่น การอภิปรายอย่างเสรี การแสดงความคิดเห็น การคัดค้านอำนาจหรือแสดงความสงสัยในกฎเกณฑ์ บางอย่าง เป็นกิจกรรมที่ยากจะเกิดขึ้นได้^{๑๕} และเด็กยังได้เรียนรู้ว่าการแสดงความสงสัยออกมานั้น จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดแก่ตนเลย ทั้งยังทำให้เกิดความไม่แน่ใจในบทบาทและสภาพที่แท้จริงของคนที่คอย การอบรมในลักษณะเช่นนี้แม้ไม่ใช่เป็นผลโดยตรงของอิทธิพลสเปน เพราะก่อนสเปนเข้าปกครองฟิลิปปินส์มีระบบชนชั้นปรากฏอยู่ในสังคมแล้ว และการยอมรับในอำนาจก็ปรากฏอยู่เช่นกัน แต่การปกครองของสเปนก็มีผลทำให้การยอมรับอำนาจชัดเจนยิ่งขึ้น จึงจะเห็นได้จากการปกครองที่มุ่งรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง และการมอบอำนาจให้กับข้าหลวงใหญ่อย่างมากมาย ระบบการอบรมที่ให้การยอมรับอำนาจ และความเคยชินที่ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมของการนิยมอำนาจ^{๑๖} เป็นสิ่งรวมรวม มีผลทำให้ประชาชนไม่แสดงปฏิกิริยาต่อต้านการใช้อำนาจของผู้นำ และผู้มีอิทธิพลทางการเมืองในสังคมปัจจุบัน

^{๑๔} Jaime Bulatao, "Conflict of Values in Home and School," The Guidance and Personnel Journal, (1965), 1.

^{๑๕} Rex D. Drilon, "Does Democracy Work in the Philippines ?" Southeast Asia Quarterly, (1970), 61.

๒.๒ การปฏิบัติตามพันธกรณี (Obligation หรือ Utang na Loob หรือ Otang) การปฏิบัติตามพันธกรณีมีลักษณะคล้ายข้อตกลงระหว่างบุคคล ๒ คน หรือมากกว่า ๒ คนขึ้นไป การปฏิบัติตามพันธกรณีเป็นกฎเกณฑ์ที่ชาวฟิลิปปินส์ได้ยึดถือ และปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ชาวฟิลิปปินส์ทุกคนจะต้องรับรู้และปฏิบัติตามข้อผูกพันที่ตนมีอยู่ การปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างสมาชิกในครอบครัว และญาติสนิท มีอยู่อย่างกว้างขวางลึกซึ้งมากกว่าพันธกรณีที่มีต่อบุคคลภายนอก เนื่องจากการถูกอบรมให้เห็นความสำคัญของครอบครัวและญาติสนิทในวัยเด็ก ^{๑๖} การอบรมและระบบเครือญาติที่มั่นคงทำให้ความสำนึกในความรับผิดชอบ และความอนุเคราะห์ที่ต้องมีต่อครอบครัว ญาติสนิทมีอยู่กว้างขวาง สมาชิกในครอบครัวจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกวิถีทาง โดยมีเงินและอำนาจเป็นปัจจัยสนับสนุน ^{๑๗} ผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตไม่ว่าด้านธุรกิจ หรือการเมือง เต็มใจให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับตน การให้ความช่วยเหลืออาจจะเป็นไปในรูปการให้กู้ยืมเงิน ให้ตำแหน่งในทางธุรกิจ บางครั้งการให้ความช่วยเหลือ ไม่มีการจำกัดระยะเวลา ขอบเขต ปราศจากการขอร้อง และไม่หวัง

^{๑๖} Mary R. Hollnsteiner, Reciprocity in the Lowland Philippines (The Fourth Annual Baguio Religious Acculturation Conference held at Baguio City, Dec. 29-31, 1960), p.6.

^{๑๗} Robert L. Youngblood, "Family Strictness, Social Class and Political Attitudes Among Manila High School Students," Asian Survey. (1973), 726.

ผลตอบแทนแก่ประการใด^{๑๘} นอกจากนี้การที่ฟิลิปปินส์ยังคงลักษณะสังคมกึ่งขุนนาง (Quasi-feudal) ทำให้อิทธิพลส่วนตัว อิทธิพลของครอบครัว และอิทธิพลทางการเมือง มีบทบาทให้การปฏิบัติตามพันธกรณีบรรลุผลสำเร็จง่าย การปฏิบัติตามพันธกรณีจะยังคงอยู่ในสังคมฟิลิปปินส์อีกนาน ตราบเท่าที่คนวัยหนุ่มสาวยังคงอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ของผู้มีอำนาจในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง^{๑๙}

เนื่องจากชาวฟิลิปปินส์มีความรับผิดชอบต่อนักบริหารของตนในอัตราสูง แต่บางครั้งการเรียกร้องให้ปฏิบัติตามพันธกรณีเข้าเป็นกฎหมาย และขัดกับผลประโยชน์ของชาติ ในกรณีเช่นนี้จะนำไปสู่ปัญหาภายในสังคม การมีและการปฏิบัติตามพันธกรณีจะทำให้เกิดการเลือกที่รักมักที่ชัง (Nepotism) ทำให้เกิดความลำเอียง และในที่สุดจะนำไปสู่การกินสินบนและการทุจริตในวงงานรัฐบาล อย่างไรก็ตามระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ความสัมพันธ์ในระบบครอบครัวค่อย ๆ สลายตัว คู่สมรสใหม่แยกตัวจากครอบครัวเดิมและพึ่งตนเองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จะทำให้การเลือกที่รักมักที่ชังลดน้อยลงไปบ้าง

๒.๓ ความละอาย (Shame หรือ Huya หรือ Hiya)
ได้แก่ความรู้สึกไม่สบายใจ (Uncomfortable feeling) ที่เกิดขึ้นเนื่องจาก

^{๑๘} Onofre D. Corpuz, The Bureaucracy in the Philippines (Institute of Public Administration, University of the Philippines, 1957) p. 238. and Eggan, op.cit., p. 10.

^{๑๙} Joseph Ralston Hayden, The Philippines (New York : The Mac Millan, 1955), p. 121.

สังคมไม่ยอมรับพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสมาชิกในสังคม^{๒๐} ในทางปฏิบัติความ
 ละอายมีผลบังคับเสมือนกฎหมาย เพื่อลงโทษ (Sanctions) ผู้ที่ละเว้นการ
 ปฏิบัติตามค่านิยม และวัฒนธรรมของสังคม เนื่องจากความกลัวการถูกลงโทษ
 ทำให้มีการปฏิบัติตามพันธกรได้อย่างกว้างขวาง ผู้ที่ละเว้นการปฏิบัติตามพันธะกรณี
 ที่ตนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ฝ่าฝืนกฎหมาย หรือผลประโยชน์ของส่วนรวม ก็จะถูก
 สังคมลงโทษและ เป็นบุคคลที่สังคมไม่ยอมรับ ความไม่สบายใจที่เกิดจากการที่สังคม
 ไม่ยอมรับ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และกฎหมาย ตกอยู่ในภาวะที่
 ต้องเสี่ยงต่อการกระทำผิดระเบียบแบบแผนทางราชการ การทุจริตต่อหน้าที่จึงเกิด
 ขึ้นได้ง่าย และทำให้วิถีแห่งสังคม (Social life) ดำเนินไปโดยปราศจากกฎเกณฑ์

๒.๔ ค่านิยมอื่น ๆ ที่ขัดแย้งและไม่สนับสนุนให้กระบวนการประชาธิปไตย
 ดำเนินอย่างราบรื่น ก็คือ

๒.๔.๑ บุคคลในระดับผู้นำมีความหลงตัวเอง (Amor propio)
 หรือ Self-esteem) ความหลงตัวเองแสดงออกในลักษณะที่ต้องการให้บุคคลอื่น ๆ
 ในสังคมปฏิบัติต่อตนในฐานะที่ตนเป็นบุคคลสำคัญ มีใจมองเห็นว่าเป็นเพียงวัตถุ
 (Object) เท่านั้น^{๒๑}

๒.๔.๒ บุคคลทั่วไปมีความสำคัญว่าตนอยู่ในฐานะผู้น้อย
 (Mental subserviency) ความรู้สึกดังกล่าวเป็นผลจากการที่ฟิลิปปินส์ต้องตก
 เป็นอาณานิคมเป็นเวลานาน ทำให้ประชาชนมีทัศนคติว่า สิ่งใดที่ผู้นำเห็นว่าดี
 ตนก็มีความเห็นคล้อยตามด้วย (What is good for you is good for me)

^{๒๐}

Frank Lynch, "Philippine Values II : Social Acceptance,"
Philippine Studies, (1962), 7-8.

^{๒๑}

Eggen, op.cit., p. 61.

ทัศนคติดังกล่าวทำให้ประชาชนในสังคมปัจจุบัน เชื่อฟัง ยอมรับ นับถือ และไม่คัดค้าน
อำนาจของผู้นำ พฤติกรรมเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เป็นประชาธิปไตย
และไม่มีความนับถือตนเอง^{๒๒}

๒.๔.๓ การพึ่งผู้อื่น ประชาชนต่างก็ต้องการพึ่งพาอาศัยผู้อื่น เมื่อ
คนต้องเผชิญปัญหา (Bahala na attitude) ทำให้ขาดความกล้า และไม่มีความคิดริเริ่ม

๒.๕ อิทธิพลประเพณีทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกต่อพฤติกรรมทางการเมือง
ปัจจุบัน การปกครองของสเปนมีผลทำให้ชาวฟิลิปปินส์หันมานับถือศาสนาคริสต์กันเป็น
ส่วนมาก จนกลายเป็นสถาบันหลักของชาติที่ยึดโยงจิตใจของชาวฟิลิปปินส์มาตราบนานเท่านาน
นี้ อย่างไรก็ตาม การที่คนฟิลิปปินส์หันมานับถือศาสนาคริสต์ และมีความนับถือบาทหลวง
ชาวสเปนนั้น เป็นสาเหตุให้มีการยอมรับและยินยอมให้บาทหลวงมีอำนาจในการปกครอง
อย่างมาก การนับถือนิกายโรมันคาทอลิกและการยอมรับอำนาจของบาทหลวง ทำให้ชาว
ฟิลิปปินส์ยอมรับประเพณีการมีบิดามารการ่วมกัน (Compadrazgo)
ซึ่งเป็นประเพณีปฏิบัติในหมู่ชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ประเพณีนี้ทำให้ชาวฟิลิปปินส์ทุกคน
มีพ่ออุปถัมภ์หรือแม่อุปถัมภ์ (God parents) และการที่ฟิลิปปินส์มีระบบเครือญาติที่มั่นคง
จึงได้รับเอาแนวความคิดของการมีบิดามารการ่วมกัน มาดัดแปลงเป็นแบบของตนเองและ
ได้แพร่หลายไปยังระบบการเมืองปัจจุบัน และทำให้ประธานาธิบดีอยู่ในฐานะบิดาของครอบครัว
ครวัแห่งชาติ (Fatherhood symbol of national family)
พ่ออุปถัมภ์หรือแม่อุปถัมภ์ในสังคมได้แก่ชนชั้นสูง

^{๒๒} Drilon, op.cit., p.65.

^{๒๓} John H. Remani, The Philippine Presidency (Manila :

Institute of Public Administration, University of the Philippines, 1956), p. 208. and Waddell, op.cit., p. 228.

หรือผู้มีอำนาจทางการเมืองสนับสนุน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือและให้ความคุ้มครอง แก่บุตรที่อยู่ในความอุปถัมภ์ (God son) ของ คนในคานการ เงินและกฎหมาย ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือก็มีสิ่งตอบแทนความช่วยเหลือที่ตนได้รับ เช่น การลงคะแนนเสียงให้เมื่อมีการ เลือกตั้ง ผู้มีอิทธิพลหรือผู้ที่หวังจะ เข้ามามีบทบาททางการเมืองในระบบการ เมืองฟิลิปปินส์ ส่วนใหญ่จะเป็นพ่ออุปถัมภ์หรือแม่อุปถัมภ์ เพราะ บุคคลเหล่านี้ต้องการ ความสนับสนุนทางการเมืองจากผู้ที่อยู่ในความอุปถัมภ์^{๒๘} จากลักษณะดังกล่าวทำให้เห็นได้เด่นชัดว่าความรักในทางศาสนาถูกจำกัดอยู่ในวง แคบ คือเฉพาะครอบครัว ญาติและผู้มีประโยชน์ตอบแทนเท่านั้น

วัฒนธรรม ค่านิยม และอิทธิพลประเพณีทางศาสนาตั้งกล่าวมาข้างต้น ทำให้พฤติกรรมทางการเมืองไม่อาจดำเนินไปตามครรลองของประชาธิปไตย ทั้งไม่ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่เป็นลักษณะ ส่งเสริมให้สังคมจารีตประเพณี (Traditional Society) คงอยู่ในฟิลิปปินส์ ต่อไป

๓. ปัญหาการทุจริตในวงการรัฐมรด

นอกจากวัฒนธรรมจะมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองโดยตรงแล้ว ยังส่ง ผลสะท้อนไปยังระบบราชการ อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ แต่งตั้งข้าราชการ ในระดับสูงซึ่ง เป็นตำแหน่งที่โคมาโดยการ แต่งตั้งเท่านั้น รัฐธรรมนูญฟิลิปปินส์^{๒๙} ได้มีบทบัญญัติ เกี่ยวกับการ แต่งตั้งข้าราชการ ระดับสูงไว้ดังนี้ "การ แต่งตั้งข้าราชการ

^{๒๘} Ibid., p. 229.

^{๒๙} Constitution of the Republic of the Philippines 1972, Article XII B. Sec. 2.

ยกเว้นตำแหน่งที่มีหน้าที่ที่ตัดสินนโยบายที่เป็นความลับ หรือต้องใช้วิชาการในชั้นสูงแล้ว ให้จัดทำโดยยึดถือระบบคุณธรรม (Merit system) และความเหมาะสม โดยการสอบแข่งขันเท่านั้น" อย่างไรก็ตามอิทธิพลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ระบบการแต่งตั้งไม่คำนึงถึงความสามารถของผู้ที่จะเข้ารับตำแหน่ง นอกจากความไม่เป็นธรรมในการเข้าดำรงตำแหน่งแล้ว รัฐบาลฟิลิปปินส์ยังเต็มไปด้วยการทุจริต การให้และการรับสินบนอีกมากมาย

เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตนั้น แม้จะได้รับการยอมรับว่าเป็นลักษณะหนึ่งของชีวิต แต่ค่ามีมากถึงขนาดก็อาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทำให้การบริหารงานของรัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพ และไม่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน และเป็นเหตุสำคัญของความระส่ำระสายทางการเมือง และผู้อยู่ในตำแหน่งบริหารมักจะถูกโจมตีได้ง่าย ^{๒๖} การทุจริตยังคงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และมิอยู่ในทุกประเทศ ตั้งแต่ประเทศที่ยากจนที่สุด ค่อยพัฒนา จนถึงประเทศที่ร่ำรวยและมีเศรษฐกิจมั่นคง สำหรับปัญหาการทุจริตในวงการฟิลิปปินส์ นับได้ว่าเป็นปัญหาร้ายแรงตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง สังคมฟิลิปปินส์ระยะนี้มีการทุจริตอย่างกว้างขวางและอยู่ในระดับสูง เนื่องจากภาวะความวุ่นวายทางเศรษฐกิจ รัฐบาลไร้ประสิทธิภาพ การกินสินบนมีอยู่มากมาย แมกระพังสมาชิก รัฐสภาที่ไร้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ^{๒๗} และนับแต่ฟิลิปปินส์ได้เอกราช ปัญหาการทุจริตไม่ได้รับการแก้ไขให้ลดน้อยลง หรือขจัดให้หมดไปแต่ประการใด และยังคงเป็นปัญหาที่เรื้อรังมาจนทุกวันนี้ จากประวัติศาสตร์และความเป็นมาของประเทศ การทุจริตได้เกิดขึ้นในภูมิภาคนี้เมื่อสเปนเข้ายึดครอง

^{๒๖} สุเทพ สุนทรเกษม, "ทฤษฎีคอร์รัปชัน" วารสารสังคมศาสตร์, (มกราคม, ๒๕๐๘) : ๕๖ - ๕๘.

^{๒๗} Carlos P. Romulo, Crusade in Asia (New York : The John Day Company, 1955), p. 92.

และปรากฏสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

การดำเนินการปกครองของสเปน เปิดโอกาสให้มีการซื้อขายตำแหน่งเพื่อตำแหน่งว่างลง กษัตริย์สเปนทรงมีบทบาทอย่างมากในการตัดสิน ว่าผู้ซื้อคนใดเป็นผู้เหมาะสม สมควรจะได้รับตำแหน่งนั้น ๆ ในทางปฏิบัติผู้ที่ได้รับตำแหน่งก็คือผู้เสนอราคาซื้อสูงที่สุด และเป็นผู้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกษัตริย์ ดังนั้นจึงปรากฏว่ามีข้าราชการ เป็นจำนวนมากได้ตำแหน่งมาจากการซื้อ^{๒๘} การซื้อขายตำแหน่งราชการดังกล่าว เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่เหล่านี้ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวทดแทนรายจ่ายในการซื้อตำแหน่ง นอกจากนี้การที่ระเบียบต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ถูกกำหนดขึ้นตามความพอใจของผู้มีอำนาจ การกำหนดระเบียบเพื่อรักษามูลประโยชน์ของตนจึงเกิดขึ้น เมื่ออเมริกาเข้าปกครอง อเมริกาได้พยายามวางรากฐานระบบราชการ เสียใหม่โดยใช้ระบบคุณธรรม และความเหมาะสม เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาบุคคลเข้ารับราชการ^{๒๙} เพื่อให้การปฏิบัติโดยผล Philippine Commission ได้ตรากฎหมายฉบับที่ ๕ ขึ้น มีวัตถุประสงค์จะตั้งและรักษาไว้ซึ่งระบบราชการที่มีประสิทธิภาพและซื่อสัตย์^{๓๐} และบรรดาเจ้าหน้าที่ระดับสูงของอเมริกาได้อบรมเจ้าหน้าที่รัฐบาลชาวฟิลิปปินส์ และประชาชนทั่วไปให้คำนึงถึงระบบการแต่งตั้งข้าราชการ

^{๒๘} Corpuz, op. cit., pp. 28-29.

^{๒๙} Robert Aura Smith, The Philippine Freedom 1946-1958 (New York : Columbia university Press, 1958), p. 68.

^{๓๐} Corpuz, op.cit., p.164.

ที่ระบอบคุณธรรม เพื่อรักษาไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ ประสิทธิภาพของข้าราชการ และ
 รัฐบาลในระบบประชาธิปไตยให้คงอยู่ในฟิลิปปินส์ ความพยายามของอเมริกาเริ่ม
 ประสบผลสำเร็จ เมื่ออิทธิพลทางการเมืองเริ่มมีบทบาทต่อระบบข้าราชการ กล่าวคือ
 การเลือกตั้งสมาชิกสภาล่าง ซึ่งมีขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ๑๙๐๗ ทำให้ชาว **ริชมอนด์**
 อำนาจทางการเมืองมากขึ้น และเริ่มใช้ระบบราชการพลเรือนเพื่อผลประโยชน์ทาง
 การเมือง^{๓๑} และในสมัยแฮริสัน (Harrison) เป็นข้าหลวงใหญ่ก็พยายามส่งเสริม
 ให้ชาวฟิลิปปินส์เข้ารับราชการมากขึ้น แต่ความพยายามของเขายังทำให้ระบอบคุณธรรม
 มีความหมายน้อยลง และเมื่อฟิลิปปินส์ตกอยู่ภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่นระหว่างสงคราม
 ก็ยิ่งทำให้การทุจริตคิดเป็นนิสัยของชาวฟิลิปปินส์มากยิ่งขึ้น

หลังจากได้รับเอกราชในปี ๑๙๔๖ พรรคเสรีนิยม (Liberal Party)
 เข้าบริหารประเทศ (๑๙๔๖ - ๑๙๕๓) ในระยะนี้การฉ้อราษฎร์บังหลวงและการ
 ทุจริตปรากฏอย่างแพร่หลาย การแต่งตั้งและเลื่อนตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ก็อาศัย
 เหตุผลทางการเมือง และเมื่อประธานาธิบดีสั่งสอบสวนในกรณีมีการทุจริตเกิดขึ้น ก็ทำ
 ให้สมาชิกของพรรคไม่พอใจ^{๓๒} นอกจากการฉ้อฉลผลประโยชน์ทางการเมืองแล้ว สาเหตุ
 อีกประการหนึ่งที่ทำให้การทุจริตแพร่หลายในสังคมก็คือ การยอมรับหรือมีทัศนคติว่า
 บุคคลผู้มีตำแหน่งสูงในสังคมจะต้องมีฐานะทางการเงินสนับสนุน โดยไม่คำนึงว่าบุคคล
 เหล่านั้นจะได้เงินมาโดยวิธีใด และการที่ค่านิยมของชนชั้นสูงให้ความสำคัญต่อการดำรง
 ชีวิตอยู่อย่างหรูหรา^{๓๓} ทำให้การทุจริตมีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เพราะต่างก็ต้องการ
 เงินมาสนับสนุนฐานะทางสังคมให้มั่นคงยิ่งขึ้น

^{๓๑} Hayden, op.cit., p. 92.

^{๓๒} Corpuz, op.cit., p. 225.

^{๓๓} Caridad C. Semana, "Philippine Politics and Economic
 Development," Philippine Journal of Public Administration,
 (1967), 34.

ในสมัยปัจจุบันการทุจริตในวงการรัฐบาล มีบุคคลสำคัญตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือด้วย การทุจริตในวงการรัฐบาลดังกล่าวนี้ ในบางครั้งเกิดขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของพรรคการเมือง มุ่งหวังหารายได้เพื่อใช้เป็นทุนในการหาเสียงสนับสนุนในการเลือกตั้ง เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการต่อสู้ทางการเมืองสูงมาก ดังนั้นการให้เงินช่วยเหลือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการเรียกรองผลประโยชน์ตอบแทนภายหลังการเลือกตั้งจึงเกิดขึ้น พฤติการณ์เช่นนี้ทำให้การทุจริตเกิดขึ้นได้ง่ายดาย และทำให้นักการเมืองและผู้สนับสนุนแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน ^{๓๘} ส่วนการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ในองค์การใด องค์การหนึ่ง เพราะหวังจะได้รับความสะดวกในการดำเนินงานใด ๆ ก็กระทำกัน โดยเปิดเผยอย่างไม่น่าเป็นไปได้ จุดอ่อนในการทุจริตในวงการรัฐบาล ได้สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนผู้ไม่สามารถให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ได้ และเป็นโอกาสให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบขึ้นระหว่างผู้ที่ร่ำรวยกับคนยากจน การถูกบีบบังคับเช่นนี้ทำให้ประชาชน โดยเฉพาะในท้องถิ่น มีความรู้สึกว่านอกจากรัฐบาลจะไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ตนแล้ว ตนยังไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่รัฐบาลอีกด้วย การทุจริตในวงการรัฐบาลจึงเป็นสิ่งที่อาจนำไปสู่ความยุ่งยากภายในสังคม และเปิดโอกาสให้ลัทธิคอมมิวนิสต์ มีอิทธิพลมากขึ้น โดยอาศัยปัญหานี้เป็นเครื่องมือปลุกปั่นให้ประชาชนเห็นข้อเสียของประชาธิปไตยด้วย ^{๓๙} การปรับปรุงระบบราชการ และการขจัดปัญหาการทุจริตได้กระทำกันอย่างกว้างขวาง หลังจากการประกาศกฎอัยการศึกในปลายปี ๑๙๗๒ ประธานาธิบดีมาร์คอสได้กำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการปราบปรามการทุจริตในวงการรัฐบาล และลงโทษข้าราชการที่ ขบถสมรพ ปรากฏว่ารัฐบาลได้ปลดหรือบังคับให้ข้าราชการที่มีความผิดในหน้าที่ราชการถึง ๔,๘๖๕ คน นอกจากนี้ยังสั่งให้ดำเนินการทางวินัยอย่างกวดขันกับผู้ที่บกพร่องในหน้าที่อีกด้วย ^{๓๖}

^{๓๘} Ibid.

^{๓๙} พอ. บรรจบ มนาค, ฟิลิปปินส์กับความมั่นคงแห่งเอเชียอาคเนย์ (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยการทัพบก, ๒๕๑๓) หน้า ๓๓ - ๓๖.

^{๓๖} Research Office, South-east Asia Treaty Organization, Trends and Highlights, 326 (1972), 31.

หากการปรับปรุงและสร้างสมรรถภาพ ให้เกิดขึ้นในหมู่เจ้าหน้าที่ของ รัฐบาลดำเนินไป
 อย่างใดผล การกินสินบนและการทุจริตลดน้อยลงหรือหมดไป ก็ย่อมจะก่อให้เกิดผลดี
 ต่อส่วนรวมอย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นการลดมูลเหตุของความวุ่นวายที่อาจจะ เกิดขึ้น
 ขึ้นในหมู่ประชาชน การบริหารงานของรัฐบาลก็จะได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชน
 อย่างกว้างขวางอีกด้วย

๔. ปัญหาชาวมุสลิม

แมสเปนจะยึดครองฟิลิปปินส์เป็นอาณานิคมของตนได้สำเร็จก็ตาม แต่อำนาจ
 การปกครองของสเปนก็ ไม่มั่นคงนัก เพราะนอกจากอำนาจการปกครองของสเปนจะถูก
 ท้าทายจากประเทศต่าง ๆ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส ฮอลแลนด์ และโปรตุเกส ซึ่งต่าง
 คองการเข้ามีอิทธิพลในหมู่เกาะฟิลิปปินส์แล้ว ประชาชนชาวพื้นเมืองเองก็พยายามต่อ
 ต้านอำนาจของสเปนเมื่อมีโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชาวมุสลิมในบริเวณมินดาเนา
 และซูลู ที่พยายามต่อต้านสเปนอยู่ตลอดเวลา ในสมัยอเมริกาเข้าปกครองก็เช่นกัน
 การต่อสู้ระหว่างรัฐบาลกลางและมุสลิมก็เกิดขึ้นเรื่อย ๆ การต่อต้านอำนาจของระบอบ
 อาณานิคมของชาวมุสลิมทางภาคไคโนคิต ได้นำไปสู่ปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและ
 การปกครองประเทศตลอดเวลา จนคราพบเท่าทุกวันนี้

ความขัดแย้งระหว่างสเปนและชาวมุสลิมทางภาคไคโนคิตของประเทศ เกิดขึ้นครั้ง
 แรกในปี ค.ศ. ๑๕๖๕ เมื่อสเปนจับกุมเรือสินค้าของมุสลิมจากบอร์เนียวในน่านน้ำ
 ฟิลิปปินส์ ชาวมุสลิมในบริเวณหมู่เกาะต่าง ๆ ทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์ จึงร่วมมือกัน
 ต่อสู้กับสเปน ความขัดแย้งระหว่างสเปนและมุสลิมได้เกิดขึ้นอีกหลายครั้ง เมื่อสเปน
 พยายามแผ่อำนาจการปกครองไปยังหมู่เกาะทางภาคไค และในปี ๑๕๘๘ นั้นเอง
 ชาวมุสลิมทางไคก็เริ่มรวบรวมกำลังต่อต้านอำนาจของสเปนในฟิลิปปินส์อย่างจริงจัง

จนสเป็นทองไขกำลังปราบปรามขึ้นเด็กชาด ^{๓๓)} การปราบปรามยิ่งทำให้การต่อสู้
ขยายตัวมากขึ้น ในระยะที่มีความขัดแย้ง ขบวนการใหญ่สเป็นประจำฟิลิปปินส์คือ

Don Pedro Manuel de Arandia. ไคพยายามเจรจาสงบศึก:

กับ Ali Mudin อดีตสุลต่านแห่งซูลู แต่ความพยายามดังกล่าวล้มเหลว เมื่อ
มุสลิมภายใต้การนำของ Botilan ไคโจนตีฝ่ายสเปน สงครามครั้งนี้ทำให้สเปน
ประกาศสงครามกับมุสลิมต่อไป ^{๓๔)} การต่อสู้จึงมีอยู่ตลอดเวลาที่สเปนปกครอง หลัง
จากที่ชาวฟิลิปปินส์ต่อต้านสเปนและสามารถประกาศตนเป็นอิสระ และตั้งรัฐบาล
ปฏิวัติขึ้นในปี ๑๘๙๘ รัฐบาลปฏิวัติภายใต้การนำของ อากินีลโด (Emilio
Aguinaldo) ไคเล็งเห็นความสำคัญของชาวมุสลิม อากินีลโดจึงเสนอความ
เห็นต่อสภา รัฐบาลปฏิวัติของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ในต้น ปี ๑๘๙๙ โดยให้รัฐบาล
เจรจา ทำความตกลงกับชาวมุสลิมในมินดาเนาและซูลู เพื่อสร้างความมั่นคงภายใน
ในชาติ โดยมีพื้นฐานอยู่บนการปกครองในแบบสหพันธรัฐ (Federation)
ที่รัฐบาลกลางยอมรับในลัทธิความเชื่อถือและประเพณีของชาวมุสลิมอย่างเคร่งครัด
และให้ร่วมมือกันต่อต้านการขยายอิทธิพลของอเมริกา แต่นโยบายของอากินีลโด
ต้องประสบความล้มเหลว เนื่องจากอเมริกาเข้ามามีอิทธิพล และสามารถดำเนิน
นโยบายผูกมิตรกับมุสลิม โดยลงนามร่วมกันในข้อตกลง Bates Agreement ^{๓๕)}
กับสุลต่านแห่งซูลูในปลายปี ๑๘๙๙ และทำความตกลงกับมุสลิมในมินดาเนา

^{๓๓)} Fernández, op.cit., pp. 143 - 144.

^{๓๔)} David Joel Steinberg and Others, (comp.) Insearch of Southeast Asia (New York : Praeger Publishers Inc., 1971), p. 90.

^{๓๕)} Majul, op.cit., pp. 315-316.

ข้อตกลงดังกล่าวทำให้มุสลิมหวังอเมริกาจะไม่เข้าแทรกแซงกิจการภายในของตน
อย่างไรก็ตาม ความหวังของมุสลิมคงลมเหลวไป เมื่ออเมริกาสามารถยึดครอง
ฟิลิปปินส์จากสเปนได้สำเร็จ อเมริกาจึงเริ่มเข้าปกครองมุสลิมโดยตรงตั้งแต่วันที่
๑๙๐๑ จนกระทั่งฟิลิปปินส์เป็นเอกราช

การที่สเปนมีนโยบายพยายามสร้างอำนาจและอิทธิพลในเขตมุสลิมอยู่ตลอดเวลา ทำให้การต่อสู้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งมีผลให้ชาวพื้นเมืองที่นับถือคริสต์ และชาว
มุสลิมมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน ทั้งนี้เพราะกำลังในการต่อสู้ของสเปนส่วนใหญ่ได้แก่ชาว
พื้นเมืองที่นับถือคริสต์ ทำให้ชาวมุสลิมเกลียดชังชาวคริสต์ ที่ยอมเป็นเครื่อง มือ
ต่างชาติทำการปราบปรามพวกตน ส่วนชาวคริสต์ก็ได้รับการสั่งสอนให้เกลียดชังชาว
มุสลิม เนื่องจากเป็นศัตรูทางความเชื่อใหม่ ซึ่งได้แก่ศาสนาคริสต์นั่นเอง นอกจากนี้
มีการต่อสู้โค่นล้มชีวิต ทรัพย์สิน แหล่งเกษตรกรรมของมุสลิมไปจำนวนมาก และ
เนื่องจากต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการต่อต้านสเปน ทำให้ชาวมุสลิมไม่สามารถพัฒนา
ภูมิภาคของตนให้เจริญทัดเทียมชาวคริสต์^{๑๐} ส่วนรัฐบาลกลางของสเปนในฟิลิปปินส์
ก็ไม่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของฟิลิปปินส์ให้ก้าวหน้า เนื่องจากต้องทุ่มเท
โขงงบประมาณทางทหารเพื่อปราบปรามมุสลิม ทั้งไม่สามารถสร้างความเป็นอัน
หนึ่งอันเดียวกันทางการปกครอง ให้เกิดขึ้นในฟิลิปปินส์อีกด้วย ในสมัยอเมริกาเข้า
ปกครองฟิลิปปินส์ ผลจากการลงนามในข้อตกลงกับมุสลิม ทำให้อเมริกาไม่สามารถ
เข้าพัฒนาและสร้างความเจริญต่าง ๆ ในดินแดนมินดาเนาและซูลู แต่เมื่อสงคราม
ระหว่างอเมริกาและสเปนสิ้นสุดลงในปี ๑๙๐๑ อเมริกาก็เริ่มเข้าปกครองโดยตรง
อเมริกาคำเนินนโยบายที่จะสร้างความเจริญในด้านการเกษตร การคมนาคม และ
สาธารณสุข ในขณะที่เดียวกันก็เริ่มวางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ การดำเนินงานต่าง ๆ ของ

^{๑๐}Cesar Adib Hajul, "Cultural Diversity National
Integration and National Identity in the Philippines," South
East Asian Social Science Association, (1971), 164-165.

อเมริกาทำเนียบผ่านกองทหารประจำเขตมุสลิม^{๔๑} นอกจากนี้แล้วอเมริกาได้พยายาม
จำกัดอำนาจของผู้นำมุสลิมอีกด้วย

สาเหตุสำคัญที่สนับสนุนให้อเมริกาดำเนินการปกครองมุสลิมโดยตรงก็คือ
ชาวฟิลิปปินส์ที่นับถือคริสต์ในขบวนการกู้ชาติ (Independence Movement)
ต่อต้านการแบ่งแยกมุสลิมเป็นอิสระและไม่ยอมอยู่ภายใต้รัฐบาลกลางของฟิลิปปินส์
สาเหตุประการที่สอง คือ บริเวณมินดาเนาและซูลู เป็นแหล่งที่มีทรัพยากรธรรมชาติ
อุดมสมบูรณ์ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์^{๔๒} เนื่องจากมินดาเนาและ
ซูลูเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ดังนั้นหลังจากปี ๑๙๓๐ อเมริกาก็เริ่มอพยพ
ชาวคริสต์จากตอนเหนือของประเทศเข้าไปยังมินดาเนา การอพยพทำให้ชาวคริสต์
เข้าจับจองที่ดินที่เคยเป็นของชาวมุสลิมมาแต่บรรพบุรุษ ชาวมุสลิมต้องสูญเสียที่ดินที่
เคยอยู่ในความครอบครองของตน ในขณะที่ชาวคริสต์เริ่มมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจจาก
ขึ้น และความขัดแย้งทางวัฒนธรรมก็เริ่มเกิดขึ้น เนื่องจากความแตกต่างทางศาสนา
การปรามปรามของอเมริกาไม่สามารถทำให้ความขัดแย้ง และการต่อต้านอำนาจของ
อเมริกาลดลง

✓ หลังจากฟิลิปปินส์ได้เอกราช รัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่เกิด
ขึ้น ส่วนนักการเมืองและนายทุน ก็ฉวยโอกาสยึดครองที่ดินและสร้างความร่ำรวย

^{๔๑} Peter G. Gowing, "Muslim - American Relations in the
Philippines 1899-1920," Asian Studies, (1958), 373-374.

^{๔๒} Ibid., p. 375.

ให้กับคน การที่รัฐบาลไม่สามารถบังคับใช้มาตรการในการแบ่งสรรที่ดิน (Land distribution) และการแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินอย่างยุติธรรม ใ้คนนำไปสู่ความขัดแย้งอีกครั้งหนึ่ง^{๕๓} และเนื่องจากชาวมุสลิมต้องการที่ดินของตนกลับคืน และต้องการบริการต่าง ๆ จากรัฐบาล แต่ไม่สามารถไต่ที่ดินกลับคืน และบริการต่าง ๆ ของรัฐบาล ก็จะมีอยู่เฉพาะในเขตที่เป็นที่อาศัยของชาวคริสต์ การดำเนินงานของรัฐบาลทำให้ชาวมุสลิมเชื่อว่าตนไม่ใช่พลเมือง (Citizen) ของฟิลิปปินส์^{๕๔} มุสลิมบางพวกจึงเห็นว่า การขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดไป ก็คือการแยกตัวเป็นอิสระ ดังนั้นจึงได้มีการก่อตั้งขบวนการมุสลิมอิสระ (Mindanao Independence Movement) ขึ้นในปี ๑๙๖๘ เพื่อแยกมินดาเนา ซูลู และปาลาวัน เป็นอิสระจากฟิลิปปินส์ และตั้งเป็นรัฐอิสลาม (Islamic State) ขึ้น การตั้งขบวนการมุสลิมอิสระยิ่งทำให้ความขัดแย้งที่มีอยู่ขยายตัวมากขึ้น

ตั้งแต่ ปี ๑๙๙๐ เป็นต้นมา รัฐบาลได้ให้ความสนใจต่อปัญหามุสลิมทางภาคใต้มากขึ้น ประชาชนซิมบารังคอสโคดำเนินการปรับปรุงท้องถิ่นให้เจริญขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ชาวฟิลิปปินส์มุสลิม ทำให้การเคลื่อนไหวของมุสลิมลดน้อยลง แต่ในกลางปีนั้นเองได้เกิดการฉีกพาทระหว่างชาวคริสต์และมุสลิม

^{๕๓} John H. Adkins, "Philippines 1971: Events of a Year, Trends of the Future," Asian Survey, XII (1972), 78. and Lim Yoon Lin (ed.), Trends in the Philippines (Singapore University Press, 1972), p. 25.

^{๕๔} Majul, op.cit., p. 167.

เนื่องจากความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ทางการเมือง และปัญหาที่ดิน การต่อต้านระหว่างบุคคลต่างศาสนาจึงทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ กังนั้น เพื่อขจัดการปฏิบัติการที่รุนแรงที่เกิดขึ้นในประเทศ และเพื่อขจัดปัญหาความวุ่นวาย ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ประธานาธิบดีมาร์คอสจึงได้ประกาศกฎอัยการศึก^{๕๕} แต่การใช้อำนาจเด็ดขาดเพื่อปราบปรามความวุ่นวาย ได้ผลชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น หลังจากนั้นความวุ่นวายก็เกิดขึ้นอีก จนกระทั่งทุกวันนี้

ความวุ่นวายในสมัยสเปนปกครอง มีมูลเหตุสำคัญมาจากความต้องการขยายอำนาจของสเปน แต่ความต้องการของสเปนล้มเหลวเนื่องจากถูกต่อต้านตลอดเวลา การต่อต้านได้นำไปสู่ความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างชนในชาติ ส่วนในสมัยอเมริกาปกครอง การอพยพชาวคริสต์ไปยังมินดาเนา ได้นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรม และความไม่เป็นธรรมในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ทำให้ความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างชนในชาติขยายตัวยิ่งขึ้น และดำเนินอยู่ตลอดเวลา หลังจากฟิลิปปินส์ได้เอกราช รัฐบาลก็มีไกอ่แก้ไขสาเหตุที่แท้จริงที่นำไปสู่ความขัดแย้ง การทอดทิ้งไม่พยายามแก้ไขมูลเหตุที่แท้จริงที่นำไปสู่ความขัดแย้ง และการปราบปรามของรัฐบาลอย่างจริงจัง ทำให้เขตมุสลิมกลายเป็นดินแดนแห่งคำมั่นสัญญา (Land of Promise) ผู้ที่นำทางการเมืองใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงสนับสนุนในการเลือกตั้ง แม้แต่มาร์คอสเองก็เคยให้คำสัญญาที่จะปรับปรุงมินดาเนา แต่ก็ก็เป็นเพียงคำสัญญาอยู่นั่นเอง^{๕๖}

^{๕๕} Reneo Cesar Espino, "Insurgency and Martial Law in the Philippines," South East Asian Spectrum, 2 (1973), 1.

^{๕๖} George Farwell, Mask of Asia : The Philippines Today (New York : Frederick A. Praeger, 1967), p. 108.

เหตุการณ์ที่ดำเนินมาในอดีตได้พิสูจน์ให้เห็นว่า การใช้กำลังเพียงอย่างเดียวปราบปรามความวุ่นวายและความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยไม่ศึกษาปัญหาขั้นมูลฐาน ซึ่งได้แก่ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ฐานะทางเศรษฐกิจและความไม่เป็นธรรมในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ไม่อาจขจัดความวุ่นวายและสร้างระเบียบขึ้นในสังคม และก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศอย่างมาก โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต้องชะงักลง เพราะงบประมาณส่วนหนึ่งต้อง นำมาใช้ในการปราบปรามชนชาติเดียวกัน แทนที่จะใช้ในการพัฒนายกระดับการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น ทั้งยังเป็นลู่วางให้ต่างชาติแทรกแซงกิจการภายในประเทศได้ ดังเห็นได้จากแถลงของ พอ. กัดคาตี ผู้นำแห่งลิเบีย ที่แสดงให้เห็นว่า ลิเบียได้ให้การสนับสนุนด้านกำลังอาวุธ แก่ชาวมุสลิมในฟิลิปปินส์ เพื่อให้การแยกตัวตั้งรัฐบาลอิสลามเป็นผลสำเร็จ ^{๕๑}

ปัจจุบัน แม้ว่ามกราคมจะให้ความสนใจปัญหามุสลิมทางภาคใต้มากขึ้น และยอมรับว่ามูลเหตุของความขัดแย้งนั้น ได้แก่การอพยพชาวคริสต์ไปยังเขตมุสลิม ซึ่งการอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานภูมิสำเนาของชาวคริสต์ ได้นำไปสู่ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ดังนั้นเจตนาารมณ์และคำสัญญาของรัฐบาลที่จะเร่งสร้างความเจริญทางภาคใต้ โดยเร่งขยายการคมนาคม พัฒนาอุตสาหกรรม ส่งเสริมให้เยาวชนมุสลิมศึกษาในสถาบันทางการทหาร ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แก่สถาบันการศึกษาในระดับสูงในทางใต้ ส่งเสริมให้ชาวมุสลิมมีบทบาทในการปกครองมากขึ้น ^{๕๒} จึงเป็นนิมิตดีที่จะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดภายในประเทศ และจะนำไปสู่ความเป็นเอกภาพภายในประเทศอีกด้วย ✓

^{๕๑} กรมประมวลข่าวกลาง, สำนักนายกรัฐมนตร

^{๕๒} *Lia Ioon Lin, "An Overview of the Philippines,"*

Southeast Asian Affairs 1974 (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1974), pp. 185-186.

๕. ปัญหาคอมมิวนิสต์

คอมมิวนิสต์เริ่มปรากฏในสังคมฟิลิปปินส์ในสมัยอเมริกาเข้าปกครอง โดยได้เข้าแทรกซึมอยู่ในสหภาพแรงงาน *Congreso Obrere de Filipino* ต่อมาในปี ๑๙๒๕ ได้มีการจัดตั้งพรรคขึ้น ซึ่งเป็นระยะเดียวกันที่มาจากคอมมิวนิสต์แห่งอินโดนีเซีย ผู้แทนคอมมิวนิสต์ประจำเอเชียอาคเนย์ได้เข้าดำเนินการในฟิลิปปินส์ และในเดือนพฤศจิกายน ๑๙๓๐ ซึ่งตรงกับวันที่ระลึกครบรอบแห่งการปฏิวัติคอมมิวนิสต์รัสเซีย ก็ได้จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นอย่างเป็นทางการ ภายใต้ชื่อ *Partido Komunista Sa Filipinas (P.K.P.)*^{๔๘} โดยได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากที่ปรึกษาพรรคคอมมิวนิสต์อเมริกา ภายหลังจากตั้งพรรคเพียง ๑ ปี พรรคจึงเริ่มดำเนินการคว่ำวิธีการรุนแรง ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ถูกรัฐบาลปราบปรามอย่างหนัก ผู้นำคนสำคัญของพรรคถูกจับกุม และพรรคก็กลายเป็นพรรคการเมืองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (outlawed) ต่อมาในปี ๑๙๓๘ พรรคคอมมิวนิสต์ได้รวมกับพรรคสังคมนิยม (Socialist Party)^{๔๙}

พรรคคอมมิวนิสต์ — สังคมนิยม (Communist-Socialist Party) ยังไม่ทันจะเริ่มปฏิบัติการ ก็พ่นก่เกิดจากสงครามทางเอเชียขึ้นในปี ๑๙๔๑ พรรคคอมมิวนิสต์-สังคมนิยม จึงได้จัดตั้งกองกำลังต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่นขึ้น เรียกว่า

^{๔๘} Justus M. van der Kroef, "Philippine Communism and the Chinese," *China Quarterly*, 3 (1967), 116.

^{๔๙} Eduardo Lachica, *Huk : Philippine Agrarian Society in Revolt* (Solidaridad Publishing House, 1971), pp. 99-101.

ขบวนการ Hukbalahap^{๕๑} (หรือ Anti-Japanese United Front) เพื่อทำสงครามกองโจร กองกำลังของคอมมิวนิสต์ประกอบด้วย กรรมกร ประชาชนผู้ต่อต้านญี่ปุ่น มีหลุยส์ ทาร์ก เป็นหัวหน้า เมื่อสงครามยุติผู้นำคนสำคัญของคอมมิวนิสต์คือ ทาร์ก ถูกจับกุม แต่การจับกุมผู้นำคอมมิวนิสต์ในครั้งนี้ ประชาชนที่นิยมกองกำลัง Huk แสดงปฏิกิริยาคัดค้านเป็นจำนวนมาก^{๕๒} ในที่สุดรัฐบาลได้ปลดปล่อยทาร์ก และในการเลือกตั้งในปี ๑๙๕๖ ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกหลังจากสงครามสิ้นสุด ปรากฏว่า หลุยส์ ทาร์ก ได้รับเลือกตั้งด้วย และเป็นคอมมิวนิสต์คนเดียวที่ได้รับเลือกตั้ง แต่เนื่องจากพรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคนอกกฎหมาย และได้สร้างความวุ่นวายขึ้นในฟิลิปปินส์มาตั้งแต่สมัยก่อนสงคราม ดังนั้นทาร์กจึงถูกสมาชิกสภาล่างคว่ำก้นลงคะแนนเสียงขับไล่ออกจากสมาชิกภาพ การขับไล่นี้ทำให้ทาร์กไม่อาจดำเนินการต่อสู้ทางการเมืองอย่างเปิดเผย เขาจึงเข้าร่วมมือกับกองกำลังของคอมมิวนิสต์อีกครั้งหนึ่ง^{๕๓} การบริหารงานของรัฐบาลระยะหลังสงคราม โดยเฉพาะในสมัยประธานาธิบดีคิริโน เติบโตด้วยการทุจริต กินสินบน อาชญากรรมสูง ทำให้พวกคอมมิวนิสต์เริ่มมีอิทธิพล และการเลือกตั้งปี ๑๙๕๕ ซึ่งเต็มไปด้วยความวุ่นวายและการทุจริต พฤติการณ์เหล่านี้ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อต่อรัฐบาล คอมมิวนิสต์จึงเริ่มปลุกปั่นประชาชนให้เห็นถึงความล้มเหลวของประชาธิปไตย โดยชี้ให้เห็นถึงพฤติการณ์ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา นอกจากนี้คอมมิวนิสต์ได้โฆษณาชวนเชื่อที่จะให้มีการปฏิรูปที่ดิน^{๕๔} การดำเนินของคอมมิวนิสต์ดังกล่าว ทำให้คอมมิวนิสต์มีอิทธิพลอย่างมากมาย ครอบคลุมองค์การต่าง ๆ ของพรรค และในปี ๑๙๕๕ นี้เองคอมมิวนิสต์ได้ตั้งขบวนการ Hukbong Mapagpalaya Ng Bayan (Army

^{๕๑} J.H. Brimmell, Communism in Southeast Asia (London : Oxford University Press, 1959), pp. 151-153.

^{๕๒} Lachica, op.cit., pp. 116-117.

^{๕๓} Romulo, op.cit., p. 41.

^{๕๔} Ibid., pp. 90-96.

of Liberation of the People เป็นองค์กำลังในการสร้างการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ขึ้น อิทธิพลคอมมิวนิสต์กระจายไปทั่วลูซอน วิสายัน และได้รับการสนับสนุนจากพวกชาวนาที่เข้าที่ดิน กรรมกรในไร่นาอย่างมากมาย ทั้งได้รับความช่วยเหลือด้านข่าวสารต่าง ๆ และอาหาร ^{๕๕} ดังนั้น เพื่อตอบโต้การโฆษณาชวนเชื่อของคอมมิวนิสต์และลดอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ รัฐบาลจึงให้สัญญาที่จะดำเนินการปฏิรูปที่ดิน และให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมในการแบ่งปันผลผลิต รวมทั้งจะปรับปรุงการบริหารงานเพื่อให้การปฏิรูปที่ดินได้ผล แต่ปรากฏว่ารัฐบาลไม่สามารถดำเนินการปฏิรูปที่ดินได้ ^{๕๖} ในปี ๑๙๕๐ สภาพสังคมฟิลิปปินส์เต็มไปด้วยความวุ่นวาย ไม่เป็นระเบียบ และอยู่ในสภาพไร้กฎหมาย ประชาชนอดอยาก ความเชื่อต่อรัฐบาลในหมู่ประชาชนสลดลงเรื่อย ๆ ระยะเวลาที่คอมมิวนิสต์ก็เตรียมกำลังเพื่อการปฏิวัติ ควิรีโนจึงดำเนินการปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างจริงจัง รัฐบาลได้แต่งตั้งให้ แม็กไซไซ (Magsaysay) เขาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหมในปลายปี ๑๙๕๐ แม็กไซไซเห็นว่าสาเหตุของความวุ่นวายในสังคม และการปฏิบัติ การอย่างก้าวร้าวของคอมมิวนิสต์ มีเหตุเนื่องมาจากความไม่ไว้วางใจของประชาชนต่อกองทัพแห่งชาติ ดังนั้นแม็กไซไซจึงเริ่มปรับปรุงกองทัพ เพื่อเรียกศรัทธาและ

---

^{๕๕} Edward J. Mitchell, "The Huk Rebellion in the Philippines : An Econometric Study," Memorandum, 5757 (1969), 2, 22. J. Pomeroy (ed.), Guerrilla Warfare and Marxism (New York : International Publishers, 1968), p. 240.

^{๕๖} Victor Turcell, The Revolution in Southeast Asia (London : Thames and Hudson, 1962), pp. 161-162.

การสนับสนุนจากประชาชน^{๕๓} การปฏิรูปกองทัพทำให้ประชาชนเริ่มประท้วงและ
 ไขว่คว้าใจต่อรัฐบาล การดำเนินการปราบปรามคอมมิวนิสต์ได้ผลขึ้น นอกจากการ
 ดำเนินการปราบปรามโดยใช้กำลังแล้ว แม็กไซไซได้นำนโยบายปฏิรูปที่ดิน
 (Land for the landless) ควบคู่ไปด้วย เพราะแม็กไซไซเห็นว่าการที่
 ประชาชนในลูซอนให้การสนับสนุนคอมมิวนิสต์ ก็เนื่องจากปัญหาที่ดิน นอกจากนี้เขา
 ได้เสนอให้ที่ดินแก่ผู้กลับใจไม่สนับสนุนคอมมิวนิสต์ด้วย^{๕๔} การปราบปรามทำให้
 คอมมิวนิสต์เริ่มเสื่อมกำลังลง คอมมิวนิสต์เริ่มมอบตัว และในสมัยแม็กไซไซดำรง
 ตำแหน่งประธานาธิบดี หลุยส์ ทาร์ค ผู้นำคอมมิวนิสต์คนสำคัญได้เข้ามามอบตัวในเดือน
 พฤษภาคม ๑๙๕๔ และหลังจาก Jesus Lava สมาชิกในโพลิตบูโร (Politburo)
 ถูกจับในปี ๑๙๕๗ คอมมิวนิสต์ก็เริ่มอ่อนกำลังลง ในปี ๑๙๖๓ คอมมิวนิสต์เริ่มมีอิทธิพล
 อีกครั้งโดยเฉพาะในเขตบัมบังกา ซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์
 คอมมิวนิสต์โฆษณาชวนเชื่อ ชักจูงบุคคลหรือกลุ่มที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกับรัฐบาลหรือ
 ต่อด่านจักรวรรดินิยม คอมมิวนิสต์ได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ
 มากมาย เช่น สมาคมสหภาพแรงงานแห่งชาติ พรรคสังคมนิยมแห่งฟิลิปปินส์
 ขบวนการนักศึกษา Kabataang Makabayan และองค์กร Malayang Samahang
 Magsasaka^{๕๕} และหลังจากปี ๑๙๖๕ พวกคอมมิวนิสต์เพิ่มการปฏิบัติการมากขึ้น
 และในปี ๑๙๖๙ การปฏิบัติการสูงมาก เนื่องจากระยะนี้ฟิลิปปินส์ประสบปัญหาทาง
 เศรษฐกิจ รัฐบาลไม่สามารถควบคุมราคาสินค้า การว่างงานก็มีเพิ่มขึ้น

^{๕๓} Romule, *op.cit.*, pp. 99-101.

^{๕๔} Department of State, Background : Republic of the Philippines (US. Government Printing Office, 1960), pp. 6-7.

^{๕๕} จินตนา สิงหรา ณ อยุธยา, การประมวลการข่าวกรองประเทศ
ฟิลิปปินส์ (วิทยานิพนธ์โรงเรียนรักษาคความปลอดภัย, ๒๕๑๑), หน้า ๕๖.

ตั้งแต่ปี ๑๙๗๐ เป็นต้นมา ได้ปฏิบัติการในเขตชุมชนในจังหวัดปทุมธานี คาร์ลัค และปูวาเอซิจา ทั้งยังแทรกซึมในวงการบริหารบาล ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ รัฐบาลจึงทำการปราบปรามอีกครั้ง แต่การปราบปรามและข้อเสนออิทธิพลกรรมแก่ คอมมิวนิสต์ที่เข้ามาบดบัง ไม่ทำให้การปฏิบัติการลดลงแต่อย่างใด ^{๖๐} คอมมิวนิสต์ได้ ก่อความวุ่นวายมากขึ้น ในปี ๑๙๗๒ ทั้งมีแผนการในกำลังโค่นล้มรัฐบาล พฤติการณ์ดังกล่าวทำให้ประธานาธิบดีมาร์คอส ได้เป็นข้ออ้างในการประกาศกฎ อัยการศึกทั่วประเทศในปลายปี ๑๙๗๒ หลังการประกาศกฎอัยการศึก มาร์คอสได้ กำหนดนโยบายเพื่อขจัดปัญหาที่จะเป็นผลคือการโฆษณาชวนเชื่อของคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะนโยบายปฏิรูปที่ดิน และการจัดการทุจริตในวงการบริหารบาลเพื่อสร้าง ทัศนคติที่ดีต่อรัฐบาล และเพื่อลดอิทธิพลของคอมมิวนิสต์

จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติการ ของคอมมิวนิสต์ ได้รับการสนับสนุนส่วนใหญ่จาก ประชาชนในแหล่งเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะในเขตชุมชน ซึ่งเป็นบริเวณ ที่ไรนามาไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งที่ดินส่วนใหญ่อยู่ในมือคนกลุ่มน้อย นอกจากประสิทธิ- ภาพ และนโยบายของรัฐบาลก็มีผลต่อระดับการปฏิบัติการของคอมมิวนิสต์ จึงจะ เห็นได้ว่าสมัยใดที่รัฐบาลบริหารงานด้วยความอ่อนแอ ปล่อยให้มีการทุจริตเกิดขึ้น ภาวะเศรษฐกิจวุ่นวาย ภาวะดังกล่าวทำให้คอมมิวนิสต์สามารถขยายอิทธิพล และ เพิ่มการปฏิบัติการอย่างรวดเร็ว แต่เมื่อใดที่รัฐบาลดำเนินการอย่างเข้มแข็ง ข้าราชการมีสมรรถภาพ ก็จะทำให้อิทธิพลของคอมมิวนิสต์ลดลง เหตุการณ์ใน

^{๖๐} Trends and Highlights, 326 (1972), 20.

ฟิลิปปินส์ได้พิสูจน์ความเชื่อมั่น ของ คาร์รอส ซี โรมิวโร ที่
 ว่า "เมื่อใดก็ตามที่งานของรัฐบาลมีความสุจริต มีประสิทธิภาพ เป็นที่ไว
 วางใจแก่ประชาชน และเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริงแล้ว คอมมิวนิสต์จะ
 ไม่มีโอกาสสร้างอิทธิพล แต่เมื่อใดที่รัฐบาลเต็มไปด้วยการทุจริต การกินสินบน
 และขาดความชอบธรรมแล้ว จะอำนวยความสะดวกการสร้างอิทธิพลและการแทรกซึมของ
 คอมมิวนิสต์"^{๖๑}

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

^{๖๑} Romulo, op.cit.